Öğrenme çıktısı: Demokrasinin uygulama sürecinde karşılaşılan sorunları özetleyebilme

Demokrasi Evde Başlar

Yalnızca oy kullanmak değil

Demokrasi, toplumsal hayatın pek çok alanında görülür. Temel hak ve özgürlüklerimiz korunmazsa, kurallara uyulmazsa, insanlar kararlara katılamazsa demokrasi de zarar görür. Demokrasinin ilk öğrenildiği yer ise **ailedir**.

Temel hak ve özgürlüklerimiz

Yaşama hakkı
Doğuştan gelir, bütün hakların temelidir.

Sağlık hakkı
Hastalandığımızda tedavi olabilmek

Konut dokunulmazlığı
İzinsiz kimse evimize giremez.

Haberleşme hürriyeti
Mektup, mesaj ve konuşmalar gizlidir.

Seçme ve seçilme
Yöneticileri özgür irademizle belirlemek

Eğitim hakkı
Okula gitmek, bilgiyle gelişmek

Seyahat hürriyeti
Yasal durumlar dışında istediğimiz yere gitmek

Hakların güvencesi
Anayasa, kanunlar ve bağımsız mahkemeler

Yer	Demokratik davranış	Demokratik olmayan davranış
Ailede	Fikirlere değer vermek, iş bölümü, kararlara herkesin katılması, ben dili	Görüş almadan karar, emir ve ağır ceza, ayrımcılık, zorlamak
Okulda	Sınıf başkanlığı seçimi, kuralları birlikte hazırlamak, seçmeli derse öğrencinin karar vermesi, fikri yargılamadan dinlemek	Tek kişinin karar vermesi, alay etmek, başkasının söz hakkını almak
Toplumda	Seçimlere katılmak, ortak konularda fikir bildirmek, saygı, eşitlik, adalet	Kural tanımamak, ayrımcılık, başkasının hakkını yok saymak

Antidemokratik uygulama

Halkın yönetime katılmasını engelleyen, hak ve özgürlükleri kısıtlayan veya yok sayan uygulamalardır. Eşitliği bozar, ayrımcılığı artırır, toplumsal barışı olumsuz etkiler.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Ailesinde söz hakkı olan çocuk, **öz güven ve sorumluluk** kazanır. Geleceğin demokratik toplumu bu evlerde yetişir.

Türkiye'de darbeler

Darbe: Seçimle iş başına gelmiş meşru yönetimin yasa dışı yollarla, çoğunlukla askerî güç kullanılarak görevden uzaklaştırılmasıdır.

27 Mayıs 1960 ve 12 Eylül 1980

Askerî darbelerle seçilmiş yöneticiler görevden alındı, partiler kapatıldı, temel haklar kısıtlandı, siyasi güvensizlik büyüdü. Türk demokrasi tarihinin kara lekesi olarak adlandırılır.

15 Temmuz 2016

Darbe girişimine karşı 81 ilde her yaştan vatandaş, Türk bayraklarıyla meydanlara çıktı. Millet, iradesine ve demokrasisine sahip çıktı.

Sonuç: Demokrasi sandıkla bitmez; hukuk, kurumlar ve millet iradesi korunursa yaşar. Milletin darbeye karşı bu duruşunu unutmamak için 15 Temmuz her yıl **Demokrasi ve Millî Birlik Günü** olarak anılır.

Dünyadan Örnekler ve Çözümler

Yer	Ne yaşandı?	Zarar gören
Nijer (2023)	Seçilmiş cumhurbaşkanı askerî darbeyle görevden alındı.	Millî egemenlik, seçme hakkı
Myanmar	Rohingya azınlığı dinî inancı yüzünden ayrımcılık ve şiddet gördü.	İnanç özgürlüğü, eşitlik
Sudan (Darfur)	Çatışmalar sivilleri tehdit etti, insanları evsiz bıraktı.	Yaşama ve barınma hakkı
Gazze	Savaş siville birlikte basını vurdu, gazeteciler hedef oldu, habere erişim kısıtlandı.	Yaşama hakkı, basın özgürlüğü
Güney Afrika, ABD	Geçmişte siyahiler temel haklardan yoksun bırakıldı, ayrı okul ve otobüs kullanmaya zorlandı.	Eşitlik, insan onuru

DİKKAT!

Basın özgürlüğü kısıtlanırsa halk **doğru bilgiye ulaşamaz**, yönetimi denetleyemez. Bu nedenle demokrasinin temel şartıdır.

Doğru bilgi

Yanlış bilgi de kamuoyunu yanıltır. Haberi başka kaynakla karşılaştırmak, yazarına ve tarihine bakmak bilinçli vatandaşlığın gereğidir.

Kaynakları karşılaştırmak (temsilî)

Adalet, eşitlik, özgürlük

Adalet

Herkesin hakkının gözetilmesi, hak ve özgürlüklerin korunmasıdır.

Eşitlik

Kanunlar karşısında aynı haklara sahip olmak, kuralların herkese aynı uygulanmasıdır.

Özgürlük

Başkasının hakkına saygıyla kendi kararını verebilmektir.

Çözüm için ne yapabiliriz?

- Haklarımızı ve sorumluluğumuzu bilmek
- Haksızlığı yetkiliye iletmek
- Sivil topluma katılmak
- Seçimlere katılmak
- Farklı görüşü dinlemek
- Kurallara uymak, hukuka güvenmek

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Haksızlık karşısında susmak da sorunu büyütür. Birini koruduğunda **adaletin** yanında durmuş olursun.

Notlarım

Öğrenme çıktısı: Demokrasinin uygulama sürecinde karşılaşılan sorunları özetleyebilme

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Demokrasi ilk olarak ailede öğrenilir.
☐ 2. 27 Mayıs 1960'ta askerî darbe yaşanmıştır.
☐ 3. Demokrasi yalnızca oy kullanmak demektir.
☐ 4. Basın özgürlüğünün engellenmesi demokrasiye zarar verir.
☐ 5. Darbeler hak ve özgürlükleri genişletir.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Antidemokratik	☐	İnancı yüzünden ayrımcılığa uğrayan azınlık
B) Nijer	☐	Hak ve özgürlükleri kısıtlayan uygulama
C) Rohingya	☐	Seçilmiş cumhurbaşkanının askerlerce alındığı ülke
D) Darfur	☐	Milletin darbe girişimini durdurduğu tarih
E) 15 Temmuz	☐	Sivillerin evsiz kaldığı bölge

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **adalet** **aile** **1980** **eşitlik**

1. Demokrasinin ilk öğrenildiği yer ..... kurumudur.
2. 12 Eylül ..... darbesi demokrasiye ara vermiştir.
3. Kuralların herkese aynı uygulanmasına ..... denir.
4. Herkesin hakkının gözetilmesine ..... denir.

D. Düşünelim, yorumlayalım

1. Bir ailede tatil kararını baba tek başına vermiş, itiraz eden çocuğa ceza verilmiştir. Başka bir ailede ise herkes konuşmuş, ortak karar alınmıştır.

a) Bu iki ailenin tutumunu demokrasi açısından karşılaştırınız.
b) Demokratik ailenin topluma iki katkısını yazınız.

2. Bir ülkede askerler seçilmiş hükûmeti görevden almış, gazeteler kapatılmıştır.

a) Demokrasinin zarar gören iki niteliğini yazınız.
b) 15 Temmuz'da Türk milletinin tutumu hangi değerleri gösterir? Yorumlayınız.

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!